

Могілян Зоряна Вікторівна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
викладач кафедри мовної підготовки
навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ **Федорова А. П.**

СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОМОВИ ПРОКУРОРА

Професійна мовленнєва компетентність є одним із ключових елементів, що забезпечує успішну діяльність прокурора. Вона не лише репрезентує рівень його професійних знань і навичок, але й визначає ефективність спілкування під час судового процесу.

Актуальність дослідження синтаксичних особливостей промови прокурора пов'язана з необхідністю покращення комунікативних стратегій у правовій практиці та розуміння їхнього впливу. В умовах сучасної системи правосуддя, де кожне слово має вирішальний вплив на результат справи, вивчення синтаксичних аспектів мови прокурора є необхідним аспектом дослідження.

Метою дослідження є вивчення синтаксичних особливостей промови прокурора, з метою оцінки їх впливу на ефективність комунікації у суді. Це допоможе визначити основні елементи, що сприяють чіткості та зрозумілості висловлювань прокурора, а також їхній вплив на сприйняття інформації реципієнтами.

Вагомий внесок у дослідження синтаксичних особливостей промови прокурора зробили такі науковці, як: В. Аккурт, М. Градкович, В. Молдаван та інші.

Синтаксис – розділ граматики, що вивчає систему синтаксичних одиниць і правила їх функціонування [3, с. 6]. Дотримання синтаксичних правил не тільки покращує структурованість викладу, але й значно підвищує чіткість і логічність тексту. Коли всі речення в межах тексту узгодженні за граматичним та синтаксичними нормами, це допомагає уникнути непорозумінь, дозволяючи аудиторії краще сприймати та інтерпретувати інформацію. Зокрема, правильне

використання пунктуації, узгодження підмета і присудка, а також дотримання правил побудови складних речень сприяють більш ґрунтовному розумінню.

Саме синтаксис є важливим аспектом під час підготовки промови прокурора, оскільки від грамотно побудованих речень залежить успішний виступ прокурора на судовому засіданні. «Промова – усний публічний виступ з метою висвітлення певної інформації та впливу на розум, почуття й волю слухачів» [4, с. 103].

В. Аккурат зазначає, що обвинувальна прокурорська промова – публічний виступ, що пов'язаний з конкретною судовою справою, спрямований на певну аудиторію з метою довести провину підсудного, а також викрити винуватця [1, с. 30].

Побудова прокурорських промов є важливою для забезпечення ефективної комунікації в рамках судового розгляду. Чітко організована структура надає можливість послідовно викладати аргументи, факти й докази, що сприяють покращенню їхнього сприйняття суддями та присяжними.

Обвинувальна частина характеризується чітко визначеною структурою, що містить вступ, основну частину й висновок. Цей виступ заснований на фактичних доказах, зібраних під час досудового розслідування. Прокурор має обов'язок юридично обґрунтувати свою позицію, спираючись на відповідні правові норми. Він також може застосовувати емоційні норми для акцентування уваги на серйозності злочину і його наслідках для потерпілих і суспільства в цілому.

В. Молдаван зазначає: «Прокурорська практика виробила таку структуру обвинувальної промови як: вступна частина фабула справи, аналіз і оцінка зібраних доказів, обґрунтування кваліфікації злочину, характеристика особи підсудного, обґрунтування пропозицій про міру покарання, аналіз причин і умов що сприяли вчиненню злочину і пропозиції щодо їх усунення, заключна частина промови» [1, с. 30].

У промові прокурора важливо використовувати широкий спектр різноманітних типів речень, оскільки спосіб їхньої побудови може суттєво вплинути на те, як інформація сприймається слухачами. Просте речення виступає своєрідним фундаментом для ефективної комунікації, забезпечуючи логічність викладу і запобігаючи виникненню двозначностей. Воно дозволяє точно і чітко донести думку до слухача. Складні речення сприяють детальному обґрунтуванню позиції прокурора. Вони надають можливість розкривати складні

юридичні концепції та репрезентувати зв'язки логічного характеру між подіями. Складні конструкції допомагають створити контекст і демонструють взаємозв'язки між подіями, роблячи виклад більш переконливим.

Не менш важливим аспектом є використання активних і пасивних конструкцій у мовленні прокурора. «Активні речення роблять висловлювання більш енергійним і конкретним, вміння майстерно поєднувати ці синтаксичні засоби є важливим для забезпечення зрозумілості і динаміки викладу» [5, с. 86].

Часто у промовах може траплятися інверсія. «Це стилістичний прийом, що змінює звичайний порядок слів для акцентування певних елементів висловлювання промови» [2, с. 31]. Вживання інверсії підкреслює важливі аспекти та нюанси викладу, концентруючи увагу аудиторії на критичних моментах.

Відокремлення членів речення у промові прокурора виконує низку важливих функцій. По-перше, цей синтаксичний прийом сприяє акцентуванню уваги на ключових аспектах, підкреслюючи їх важливість у контексті справи. «По-друге, такий підхід допомагає структурувати інформацію роблячи її більш зрозумілою для слухачів. Це також підвищує емоційний вплив на аудиторію, оскільки виділення певних складових може викликати почуття чи обурення» [2, с. 23].

Отже, завдяки синтаксичним прийомам створюється зрозуміла та переконлива аргументація, що є критично важливою для успішного розгляду справи. Використання синтаксичних прийомів не лише підсилює емоційний вплив мовленнєвих засобів, але й збільшує її логічну послідовність, що є ключовим аспектом у контексті правосуддя.

Список використаних джерел

1. Аккурт В. Є. Структурні особливості мови прокурора як прояв авторитарного дискурсу. *Закарпатські філологічні студії*. Випуск 5. Том 2.
2. Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Мала Ю. В. Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі. Монографія. Вінниця: «ТВОРИ», 2018. 336 с.
3. Гдакович М. С. Синтаксичні норми у діловому мовленні : навч.-метод. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 52 с.
4. Макович Х. Я., Вербицька Л. О., Капітан Н. О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.
5. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі. Київ: видавничий центр «Академія», 2004. 410 с.